

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/120970,Nie-zyje-Attila-Szalai.html>
27.04.2024, 18:48

Nie żyje Attila Szalai

Attila Szalai podczas wręczenia nagrody IPN „Świadek Historii” – Warszawa, 29 października 2019. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Ze smutkiem przyjąłem wiadomość o śmierci

**Attili Szalaia
(1950-2020)**

wielkiego przyjaciela Polski,

węgierskiego dziennikarza, pisarza, tłumacza, dyplomaty.

**Polska stała się jego drugą ojczyzną, którą pokochał w czasie, gdy była
inspiracją dla dobrych i wolnych ludzi na całym świecie.**

**Współpracownik antykomunistycznej opozycji, publikujący poza zasięgiem
cenzury.**

Autor dziennika „Na polskiej ziemi”.

W 2019 r. uhonorowany Nagrodą IPN „Świadek Historii”.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej
dr Jarosław Szarek

Attila Szalai – węgierski dziennikarz i tłumacz, dyplomata, wieloletni redaktor pisma Polonii węgierskiej „Głos Polonii”, założyciel i redaktor naczelný dziennika konserwatywnego „Napi Magyarország”. W latach 2001–2005 dyrektor Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie. Następnie ekspert Instytutu Badań i Archiwum Transformacji Ustrojowej w Budapeszcie. Autor książek: *A múltból jelen, a jelenből jövő: széljegyzetek a magyar nemzeti demokrata ellenzék lengyel kapcsolataihoz a XX. század utolsó harmadában* (szkice o związkach opozycji węgierskiej i polskiej, 2017); *Lengyel földön: emlékek, naplók 1976–1990* (Na polskiej ziemi. Wspomnienia i dzienniki 1976–1990, 2018) i in.

Attila Szalai zmarł po ciężkiej chorobie 28 października 2020, pogrzeb odbędzie się w rodzinnej wiosce Pázmánd 7 listopada.

Grzegorz Górny pisał o nim w „Biuletynie IPN”:

...najpierw, począwszy od 1968 r., zjeździł Polskę wzdłuż i wszerz, a następnie w latach 1976–1990 mieszkał w naszym kraju. W tym czasie zajmował się tłumaczeniami literatury polskiej na język węgierski, pisaniem recenzji dla czasopism literackich i realizacją słuchowisk radiowych. W 1980 r. związał się z Solidarnością, a w stanie wojennym działał w podziemiu. Pod różnymi pseudonimami pisywał do konspiracyjnych pism zarówno na Węgrzech, jak i w Polsce. Po upadku komunizmu powrócił do Budapesztu, gdzie pełnił wiele funkcji w mediach i w dyplomacji. Był m.in. redaktorem naczelnym dwóch dzienników: „Új Magyarország” i „Napi Magyarország”. Nad Wisłę wracał na dłużej jako radca ambasady czy dyrektor Węgierskiego Instytutu Kultury.

Od 1976 do 1990 r. Szalai, mieszkając w Polsce, prowadził dziennik, zapisując na gorąco najważniejsze wydarzenia, w których przyszło mu brać udział. Dzieło wydała drukiem oficyna Magyar Napló z Budapesztu. Przeszło dziewięćsetstronicowy tom nosi tytuł *Lengyel földön* (Na polskiej ziemi) i zbiera bardzo dobre recenzje w prasie

węgierskiej. Atutem książki jest uchwycenie burzliwego okresu w najnowszych dziejach Polski z perspektywy cudzoziemca, opisującego swe przeżycia ze środka peerelowskiej rzeczywistości, a zarazem zachowującego węgierską optykę („Biuletyn IPN” nr 12/2019).

► [**Attila Szalai, *Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny*, „Biuletyn IPN” nr 12/2019**](#)

Fragment dziennika Attili Szalaja opowiadający o jego udziale we Mszy św. za Ojczyznę w Ossowie 15 sierpnia 1982 r.